

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

tischen Kreuzganges umgeben, der in den Jahren 1364 - 1380 errichtet worden war. Der nördliche und westliche Ambitus ist in die Aussenmauern des romanischen Palastes eingebaut, von dem die nördliche und westliche Wand mit reich geschmückten Fenstern im ersten Stockwerk erhalten blieben. Auf dem Paradieshof stellte man bisher eine Steinmauer fest, die sich parallel mit der nördlichen Mauer der romanischen Palastes über den ganzen Hof erstreckt und unter dem östlichen und westlichen Ambitus der Kreuzganges schwindet. Auf dem Paradieshof hat man fünf Körpergräber mit den Schädeln nach Westen und ohne irgendwelche Beigaben untersucht. In der Grabung wird fortgesetzt werden.

NÁLEZY NA HRADĚ CIMBURKU U KORYČAN

/ okr. Kroměříž /

Jan C o u f a l í k, Okresní muzeum, Kroměříž

/ Tab. 60 - 62 /

V letech 1973 a 1974 byly získány na zřícenině hradu Cimburku u Koryčan nálezy střepového materiálu a předmětů i jiné povahy. Hrad nebyl dosud předmětem zkoumání v tomto směru a nálezy /dosud přes 3000 kusů/ představují značně široký soubor vyráběné keramiky a to nádob i kachlí.

Hrad byl založen kolem r. 1330 Bernardem z Cimburka, brzy se stal majetkem markrabství moravského a jeho držitelé se často měnili. Za válek husitských a pak ještě o něco později byl dobýván a dobyt vojsky Matyáše Korvína. V této době byl hrad dvakrát opravován. K výraznějšímu stavebnímu vylepšení hradu a rozšíření fortifikačního systému dochází za významného skutečného majitele hradu Vilíma z Víckova /držel hrad v letech 1523 - 1569/ a později ještě za Frant. Horeckého z Horky v roce 1655. To však již majitelé hrad opustili a sídlili v Koryčanech. Na hradě byli jen úředníci a od r. 1709 byl hrad opuštěn a postupně podléhal zkáze /1/.

V roce 1973 při sledování historických památek Koryčanska bylo zjišťováno, že na hradě dochází k časnému kutání a hledání střepů a mincí. Značná část těchto sběrů byla od těchto zájemců získána do Okresního muzea v Kroměříži a pozornost byla zaměřena na situaci na hradě. Bylo zjištěno, že v r. 1957 měl být KNV v Gottwaldově zájem hrad restaurovat a dal proto příkaz k vymýcení stromů na hradě a k vyčištění hradního paláce /2/. Materiál z těchto prostorů byl vyházen pod hrady. Teprve v posledních dnech byla o zásahu do hradu uvědomena Dr. V. Šikulová, tehdy pracovnice v muzeu v Kyjově, která část střepového materiálu zachránila do muzea v Kyjově. Zásahem však byla porušena stratigrafie historického uložení střepů a mincí, čehož důkazem je skutečnost, že sběry různých soukromníků a sběry na různých místech v násypch pod hradbami tvoří celky kachlí a nádob. Proto byl v roce 1974 prováděn podrobnější sběr ve výsypkách, aby nedocházelo k dalšímu zcižování nálezů a jejich rozptylování. Již dosavadní výsledek sběru ukazuje na široký typový soubor výroby nádob a kachlí od založení hradu až po poslední úpravy. Je proto velmi žádoucí, aby nadřícené složky /KS SPPOP a Archeologický ústav ČSAV v Brně/ rozhodly o dalším postupu zkoumání hradu a záchraně dalšího množství tohoto historického materiálu, dosud se ve výsypkách nacházejícího.

Střepový materiál v souhrnu pochází z období 14. až 17. století. Jeho časové zařazení je možno provádět jen srovnáváním. V první řadě jsou to doklady výskytu nádob loštického typu /tab. 60/, téměř celý pohárek výšky 10,8 cm s 8 oušky /v muzeu v Kyjově/, dna z dalších 17 pohárů a hrnečků, konečně dnes již celá restaurovaná zásobnice o výšce 35 cm loštického typu a další střepy těchto zásobnic /3/.

Středověká malovaná keramika je zastoupena hrnečkem s uchem o výšce 11,5 cm a 53 typy okrajů o průměrech 12 - 32 cm a menším množstvím den o průměrech 5 až 8 cm. Jistě zajímavým nálezem jsou střepy keramiky analogické souboru keramiky nalezené v Sezimově Ústí /4/, zdobené diamantovým, křížkovým a čtverečkovým kolkem /tab. 61/. Sem patří i nález ucha nádoby, hustě zdobeného ze tří stran rydélkem, stejně jako část střepu pokličky. Z ostatní keramiky poutá pozornost část střepů silně slídnatých. Keramika 14. a 15. století je hojně zastoupena. Výzdobu nádob tvoří částečně klikatky, dosti neumělé, ve velkém množství byla použita výzdoba vlnicí a to hlavně ve svazcích nebo po celé stěně nádoby. Z 16. a 17. stol. pocházejí střepy mís, talířů, nádob, polévané a zdobené. Ze 17. století pocházejí nálezy střepů habánské keramiky /šálové talíře nesou erb Horeckých a letopočty 1639 a 1641/.

Nalézané skleněné střepy pocházejí jednak z úzkých gotických číší /5/, jednak ze sklenic baňkového tvaru. Do souboru nalézaných skleněných střepů patří dále čočky do oken, korálky.

Velmi pestrý soubor tvoří kachle, které se dají v mnoha případech rekonstruovat /tab. 62/. Nejstarší kachle ze 14. a 15. stol. jsou zdobeny postavami muže, krále s kopím a štítem, jezdce na koni, lva v kruhu, boj sv. Jiří s drakem, většinou jsou rázového typu, nejčastěji rozměrů 20 x 20 cm. Datovaný je soubor kachlí se znakem Vilíma z Víckova, vesměs typu polovalcové komory nebo typu zrcadlového. Další renesanční kachle jsou zdobeny opět postavami šlechticů, jezdců na koni, věžemi, písmem. Nejmladším souborem kachlí jsou kachle habánské většinou s dekorem rostlinným a dosud znatelnou polevou.

Z kovového materiálu bylo dosud nalezeno přes 170 šipek s tulejkou, 5 šipek s trnem a jedna šipka s křídélky. Hojně jsou také malé plátky z brnění, visací zámky, gotický klíč, běžné kuchyňské nože, část pérových nůžek, hřeby, skřípec na louč, část zvonku z hradní kaple. Z předmětů drobných byly nalezeny sponky a rohová kování vázaných knih, náprstky, bronzové špendlíky, hrací kostka, přesleny i část zlatého šperku.

Při probírání výsypek se nacházejí dále mince /dosud 30 - 40 kusů/, z nichž část je dosud v soukromém držení/. Z nich nejstarší mincí je haléř Václava IV., pak groš Jiříka Poděbradského a Matyáše Korvína.

Největší soubor nalezených mincí náleží době panování Vladislava II. a jeho syna Ludvíka a konečně do doby Ferdinanda I. Mince cizího původu pocházejí ze Slezska, Dolních Rakous a Švýcarska /6/. Je škoda, že byl porušen jejich vztah k nacházené keramice.

P o z n á m k y :

- 1 Hurt - Svoboda, Hrad Cimburk, Přerov 1940.
- 2 /A.H./ Cimburk v restauraci, Rozvoj Kroměřížska, 1957-58, str. 107.
- 3 Další střep loštické keramiky v muzeu v Uh. Brodě.
- 4 V. Nekuda - K. Reichertová, Středověká keramika v Čechách a na Moravě.
- 5 D. Hejdová - B. Nechvátal, Studie o středověkém skle v Čechách, PA, 1967, 433.
- 6 Mince určil Dr. J. Šmerda, numism. odděl. MM v Brně.

Funde auf der Burg Cimburk bei Koryčany /Bez. Kroměříž/. Nach der Säuberung des Burgpalastes im Jahre 1957 findet man unter den Wallmauern viel Scherbenmaterial von Kacheln und Gefäßen aus dem 14. bis 17. Jahrhundert. Die geborgenen Belege zeugen von dem Vorkommen Loschitzer Keramik, mittelalterlicher bemalter Keramik, Keramik des Types Sezimovo Ústí. Auch der Scherbenkomplex von Kacheln bringt ein Bild ihrer Entwicklung auf der Burg seit ihrer Gründung um das Jahr 1330 bis zu der letzten Herrichtung der Burg im Jahre 1655. Die bisherigen Lesefunde enthalten über 3000 Stück und sind nur ein Teil des historischen Materiales, das bisher in den Aufschüttungen unter den Burgwällen verborgen ist.

STŘEDOVĚKÉ NÁLEZY V ALBRECHTICÍCH U Č. TĚŠÍNA

/okr. Karviná /

Jaroslav K r á l, AÚ ČSAV Brno

Vlastivědný ústav Karviná v Č. Těšíně uskutečňuje terénní průzkum přilehlé podhorské oblasti v koordinované součinnosti s opavskou expositurou AÚ ČSAV Brno. Na katastru obce Albrechtice při neregulovaném toku horské bystřiny Stonávky se objevuje strháváním břehů keramický materiál datovatelný do konce 13. a počátku 14. století, což odpovídá prvním písemným zprávám o jmenované obci. Dosavadní nálezy nepocházejí z objektů, ale jsou to nepochybně přfležitostné skládky místní hrnčářské výroby. V r. 1974 vyvednutý materiál byl vytrříděn a je dle možnosti rekonstruován. Jednotlivá naleziště jsou soustavně zaměřována do mapy 1 : 5 000.

Mittelalterliche Funde in Albrechtice bei Č. Těšín /Bez. Karviná/. Im Kataster der Gemeinde Albrechtice werden durch den unregulierten Lauf des Sturzbaches Stonávka Scherbenstätten der lokalen Töpfereiproduktion entblößt. Das Material kann in das Ende des 13. und den Beginn des 14. Jahrhunderts datiert werden, was den ersten schriftlichen Berichten über diese Gemeinde entspricht. Mit diesen Aktionen wurde eine Erforschung den unter den Gebirgen liegenden Gebieten um Těšín eingeleitet.

ZJIŠŤOVACÍ PRŮZKUM STŘEDOVĚKÝCH FORTIFIKACÍ V OKOLÍ NOVÉHO HRADU U ADAMOVA

/ okr. Blansko /

Lubomír K o n e č n ý, KSSPPPOP Brno,

Jiří M e r t a, Technické muzeum Brno

/ Tab. 63 - 65 /

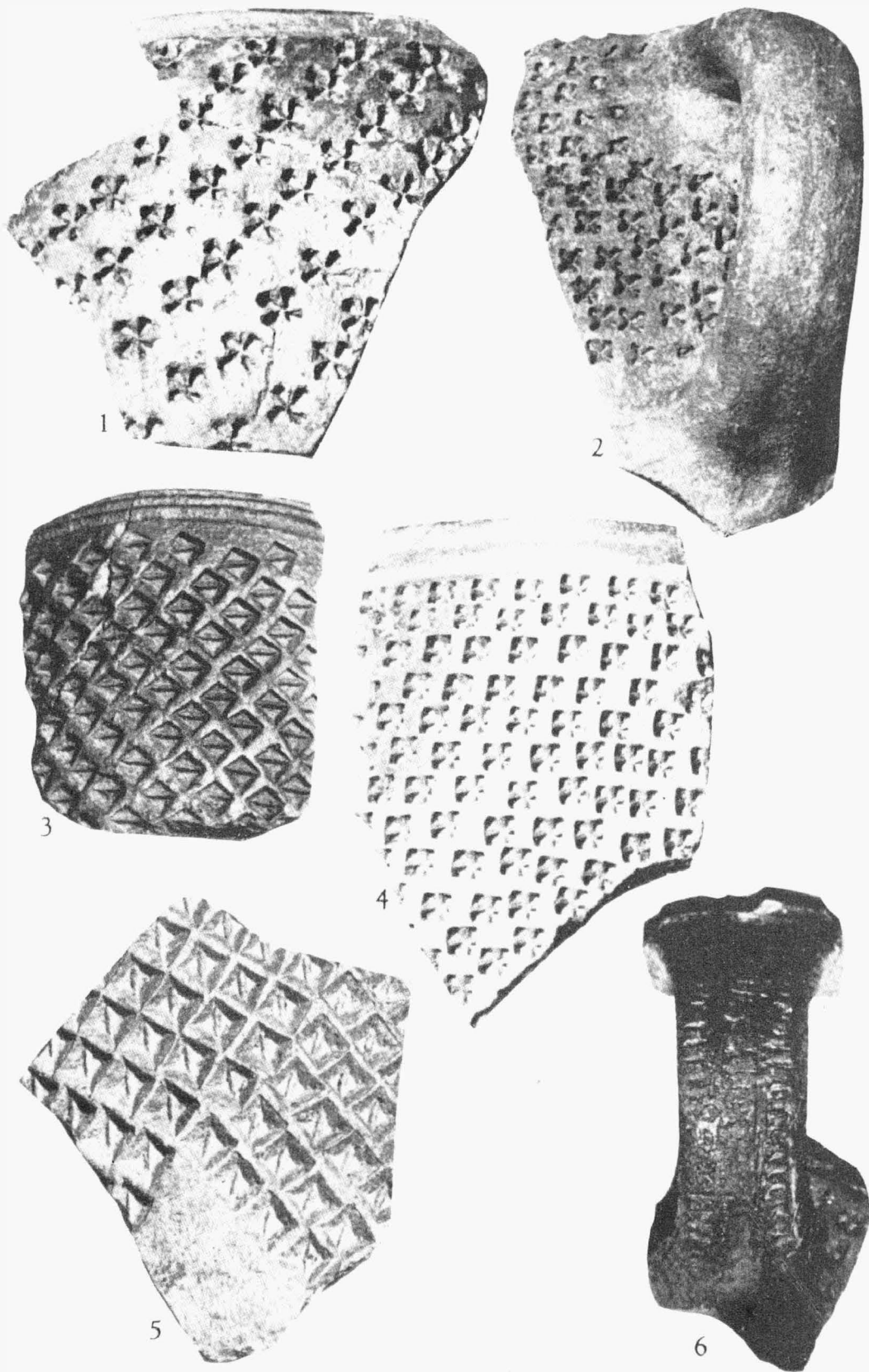
V okruhu do 1 km kolem zříceniny Nového hradu je koncentrováno pět drobných valových opevnění, která byla dosud téměř úplně neznámá. Zjišťovací průzkum dvou z nich přinesl nečekaně bohatý nálezový inventář, umožňující poměrně úzkou dataci a vyšetření historické funkce těchto lokalit.

Největší a nejmohutnější z opevnění / tab. 63/ leží na mírném svahu úpatí ostrožny s Novým hradem, naproti ústí Šebrovského potoka, nad levým břehem Svitavy. Vnitřní areál kvadratického půdorysu se zabírají rohy o straně asi 25 m, opevněný sypaným valem a příkopem, obnáhá další příkop vymezující prostor jakéhosi předhradí. Uprostřed opevněného areálu byla odkryta destrukce dřevěného objektu a podezdívky z lomového kamene na hlínu oválného půdorysu o vnitřních osových délkách 100 a 120 cm. V kamen-

Tab. 60

Koryčany / okr. Kroměříž / . Hrad Cimburk. Keramika loštického typu. - Burg Cimburk. Keramik vom Typus Loštice.

Tab. 61
Koryčany /okr. Kroměříž/. Hrad Cimburk. Keramika typu Sezimovo Ústí. - Burg Cimburk. Keramik vom
Typus Sezimovo Ústí.

Tab. 62
 Koryčany / okr. Kroměříž / . Hrad Cimburk. Zlomky kachlů. - Burg Cimburk. Bruchstücke von Ofenkacheln.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné